

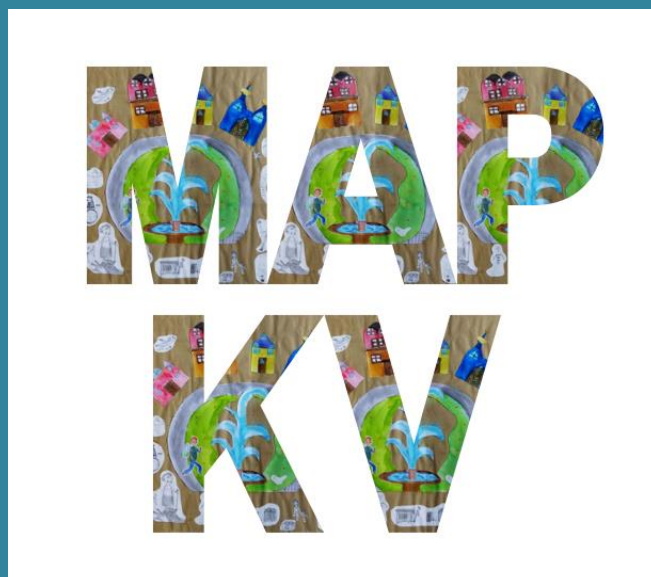

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Výstup z polostrukturovaných rozhovorů s řediteli škol: Souhrn popisů potřeb škol 2022/2023

MAP Karlovarsko

Zpracovatel: MAS Sokolovsko o.p.s.

Adresa: Nám. Míru 230
356 01 Březová

IČO: 27962008

WWW: mas-sokolovsko.eu

Dokument byl vytvořen v rámci projektu MAP Karlovarsko III (reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/20_082/0019936). Strukturované rozhovory s řediteli¹ škol probíhaly od září 2022 do ledna 2023. Dokument byl dokončen v únoru 2023.

Nositel projektu: MAS Sokolovsko o.p.s.

Zpracovatelský tým:

Ing. Markéta Hendrichová

Mgr. Martina Turková

Bc. David Šebesta

Veronika Wojnarová

¹ Pod pojmem „ředitel“ se v celém dokumentu rozumí „ředitelka“ či „ředitel“.

Obsah

1	Úvod	3
2	Vyhodnocení popisů potřeb škol.....	5
2.1	Čtenářská gramotnost a rozvoj potenciálu každého žáka	5
2.2	Matematická gramotnost a rozvoj potenciálu každého žáka	8
2.3	Rozvoj potenciálu každého žáka v jiných oblastech (dopady covidu, vzdělávání dětí a žáků z Ukrajiny, předčasné odchody ze vzdělávání).....	11
2.4	Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol	15
2.5	Další potřeby rozvoje školy.....	18
2.6	Základní umělecké školy.....	19
3	Specifické otázky MAP Karlovarsko III	21
3.1	Kapacity škol.....	21
3.2	Dobrovolnost druhého cizího jazyka	23
4	Další využití zjištěných údajů	24

1 Úvod

Projekt MAP Karlovarsko III (MAP KV) je realizován na území správního obvodu obce s rozšířenou působností Karlovy Vary, přičemž k projektu jsou navíc ze správního obvodu obce s rozšířenou působností Mariánské Lázně přiřčeny školy zřizované městem Teplá. Projekt MAP Karlovarsko III navazuje na předchozí dva projekty. MAP je zkratka slov místní akční plán rozvoje vzdělávání, přičemž podobné projekty místního akčního plánování probíhají na téměř všech územích správních obvodů obcí s rozšířenou působností v České republice.

Cílem projektu je zlepšení kvality vzdělávání pomocí podpory spolupráce aktérů působících ve výchově a vzdělávání dětí a žáků na Karlovarsku. Součástí projektu jsou mimo jiné platformy spolupráce v podobě Řídícího výboru a pracovních skupin. V projektu MAP Karlovarsko III působí pět pracovních skupin, které se zaměřují na tyto oblasti:

- čtenářská gramotnost,
- matematická gramotnost,
- rovné příležitosti,
- financování,
- výuka angličtiny a jazykové kompetence.

Pro popis potřeb škol byla zvolena metoda polostrukturovaných rozhovorů.

Dokumenty s výstupy ze strukturovaných rozhovorů předchozího projektu jsou zveřejněny na webu:

<http://mas-sokolovsko.eu/wp-content/uploads/2020/05/MAP-KV-II-vystupy-ze-strukturovanych-rozhovoru.pdf>

https://www.mas-sokolovsko.eu/wp-content/uploads/2021/08/MAP-KV-II-dokument-vystupy-ze-strukturovanych-rozhovoru_2020-2021.pdf

Aktuální kolo strukturovaných rozhovorů bylo realizováno od září 2022 do ledna 2023. Otázky, které se týkaly čtenářské gramotnosti a matematické gramotnosti, zůstaly stejné jako v předchozích dotazováních, ředitelé mohli komentovat dosažený pokrok školy. V oblasti rozvoje potenciálu žáka v dalších oblastech jsme se tentokrát zaměřili na předčasné odchody ze vzdělávání, dopady covidu a vzdělávání žáků z Ukrajiny. V oblasti dalších potřeb rozvoje škol byly diskutovány investice do budov a vybavení škol. Nově bylo zařazeno téma podpory pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků školy. Postup vychází z dokumentu závazného pro realizaci místních akčních plánů, a to Postupy MAP III (verze 2).

Polostrukturované rozhovory s řediteli škol byly členěny do dvou základních oblastí, které odpovídají také kapitolám tohoto dokumentu:

- 1) Popis potřeb škol (obsah a rozsah vychází z povinnosti v dokumentu Postupy MAP III): zde byly zjišťovány komentáře ředitelů škol ke čtenářské gramotnosti, matematické gramotnosti, rozvoji potenciálu každého žáka v dalších oblastech, podpoře pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků školy a dalším potřebám rozvoje školy. V každé části byly pomocné otázky:
 - a. Co na škole proběhlo dobře?
 - b. V čem byla škola úspěšná?
 - c. V čem by se škola mohla zlepšit?
 - d. V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

V některých případech nebyly zodpovězeny všechny podotázky, případně jsou údaje pro daný typ školy nerelevantní či data nejsou aktuálně k dispozici. U popisů potřeb škol někteří ředitelé neuváděli odpovědi na všechny pomocné otázky, protože na ně neměli odpověď, příp. je v daný okamžik žádná relevantní odpověď nenapadla (častá byla tato situace zejména u podotázky „V čem byla škola úspěšná?“).

Polostrukturované rozhovory probíhaly v období od září 2022 do ledna 2023. Celkem bylo na Karlovarsku dotazováno 55 škol různých typů, z toho:

- 20 základních škol,
- 17 mateřských škol,
- 13 sloučených základních a mateřských škol,
- 7 základních uměleckých škol (z toho ve dvou případech se jedná o sloučené základní a základní umělecké školy, tj. tyto dvě školy jsou uvedeny v tomto přehledu pod ZŠ i pod ZUŠ).

Respondenty byli převážně ředitelé škol. V ojedinělých případech probíhal rozhovor zároveň s ředitelem školy a zástupcem ředitele či zástupcem zřizovatele školy.

Se základními výstupy ze strukturovaných rozhovorů budou seznámeni aktéři na setkání členů pracovních skupin a Řídícího výboru. S výstupy ze strukturovaných rozhovorů bude dál pracovat realizační tým projektu, a to zejména pro tvorbu dokumentu MAP a akčního plánu na roky 2024 a 2025. Dokument bude zveřejněn na webu a facebookovém profilu projektu.

2 Vyhodnocení popisů potřeb škol

Otázky polostrukturovaných rozhovorů se týkaly čtenářské gramotnosti, matematické gramotnosti, rozvoje potenciálu každého žáka v jiných oblastech, podpory pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků školy a dalších potřeb rozvoje školy. V následujících kapitolách jsou shrnutí za jednotlivé oblasti zvláště za základní školy a zvláště za mateřské školy. Poslední podkapitola je věnována základním uměleckým školám.

Respondenty strukturovaných rozhovorů byli ředitelé škol. Odpovědi jsou tedy vysloveny optikou vedení školy, mohou odrážet to, jak vedení školy vnímá vzdělávání ve své škole, ale nemusí plně reflektovat průběh vzdělávání v každé jednotlivé třídě.

2.1 Čtenářská gramotnost a rozvoj potenciálu každého žáka

ČG: Základní školy – co na škole proběhlo dobře?

Ředitelé základních škol v případě čtenářské gramotnosti na otázku „Co na škole proběhlo dobře?“ uvedli tyto nejčastější odpovědi:

Čtenářská gramotnost – odpověď na otázku „Co na škole proběhlo dobře?“

Škola spolupracuje s knihovnou.

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je zaměřené na rozvoj čtenářské gramotnosti.

Na škole fungují čtenářské kluby, kroužky nebo dílny.

Ve škole je čtenářská gramotnost propojována s dalšími předměty.

Škola pracuje s motivací ke čtení.

Jsou k dispozici školní či třídní knihovny (vč. vhodného prostředí a nákupu knih ze strany školy).

V rámci čtenářské gramotnosti se daří rozvíjet práci s žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP).

Škola se zapojuje do různých soutěží, olympiád (vč. i jen školních kol) a her.

Důraz je kladen na porozumění textu, práce s kritickým myšlením, informacemi a logickým uvažováním.

Probíhají projektové dny, vč. dramatizace.

Obecně lze říct, že ředitelé škol vnímají **čtenářskou gramotnost jako nejdůležitější z gramotností a základ pro rozvoj ostatních gramotností**. Často se v odpovědích objevuje otázka motivace. Problémy s motivací žáků byly prohloubeny dopady opatření proti covidu. Z odpovědí lze vyčíst větší důraz také na porozumění textu, práci s informacemi a logické uvažování jako součást čtenářské gramotnosti.

V dalších odpovědích se objevilo doučování, možnost volitelného předmětu a více hodin českého jazyka, rozšíření čtení i do školní družiny, zvýšená pozornost věnovaná metodice čtení, sdílení mezi pedagogy a mezi více školami, dělení hodin, využití ICT.

ČG: Základní školy – V čem byla škola úspěšná?

Ředitelé základních škol v případě čtenářské gramotnosti na otázku „V čem byla škola úspěšná?“ uvedli tyto nejčastější odpovědi:

Čtenářská gramotnost odpověď na otázku „V čem byla škola úspěšná?“

Účast v soutěžích (školní, okresní, krajské) a různých celorepublikových projektech.

Spolupráce s dalšími institucemi, zapojování do akcí, vzájemné sdílení.

Aktivizace žáků, zapojení žáků do konkrétních aktivit (např. divadlo, články na web školy).

Je k dispozici školní či třídní knihovna.

Důraz na motivaci ohledně čtení.

Probíhá spolupráce s knihovnou.

Důraz na porozumění textu a práci s textem.

Úspěšnost v přijímacích zkouškách na SŠ nebo SCIO testech.

Jsou vidět výsledky práce s žáky se SVP v oblasti čtenářské gramotnosti.

Důraz je kladen zapojování do soutěží a dalších aktivizujících činností, motivaci a porozumění textu.

Jak již bylo uvedeno v úvodu, někteří ředitelé škol neuváděli odpovědi na všechny dílčí otázky a otázka úspěchu školy byla jednou z těch, kde bylo zaznamenáno nejméně odpovědí. Ředitelé neuměli definovat úspěch nebo nedokázali definovat, v čem by škola mohla být úspěšná.

ČG: Základní školy – V čem by se škola mohla zlepšit?

Výrazně nejčastěji uváděná odpověď na dotaz „V čem by se škola mohla zlepšit?“ byla motivovat žáky ke čtení a ke knize. Problematika motivace dětí, žáků a rodičů ke čtení knih je často uváděna také v souvislosti s obsahem knih, změnami ve společnosti, dopady covidu a závislostí dětí na mobilních telefonech. Tzv. klasická literatura není svým obsahem atraktivní pro současné čtenáře, školy a knihovny tak stojí před výzvou najít literaturu uspokojující dnešní žáky.

Čtenářská gramotnost odpověď na otázku „V čem by se škola mohla zlepšit?“

Motivovat žáky ke čtení, zapojit rodiče.

Najít vhodné tituly dětské literatury, které by byly zajímavé i pro dnešní děti/žáky.

Čtenářská gramotnost není jen čtení knih, učitelé zejména naukových předmětů jsou orientováni na učivo, zlepšit propojování čtenářské gramotnosti do dalších předmětů.

Škola by uvítala doporučení pro práci s žáky se SVP a s problémovými třídami.

Přijímací zkoušky jsou postaveny jinak, než co říká RVP o kompetencích.

Dále se mezi jednotlivými odpověďmi objevovalo: škola nemá prostor pro besedy a komunitní setkávání, školy v regionu se málo věnují rozvoji nadání, škola by se chtěla zlepšit v práci s žáky z Ukrajiny, škola nemá finanční prostředky na odměnu učitelů za práci navíc, škola by chtěla začít vydávat školní časopis, škola nemůže omezit čas, který žáci doma tráví na mobilních telefonech.

ČG: Základní školy – V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

Nejčastěji se objevuje potřeba spolupráce s rodiči, motivace a přesunu od učiva k učení se učit.

Čtenářská gramotnost odpověď na otázku „V škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit“

Spolupráce s rodiči.

Motivace žáků ke čtení.

Přesun od učiva k učení se učit.

Doporučení pro práci s problémovými třídami, chybí školní psycholog a učitelé kvalifikovaní v oblasti speciální pedagogiky.

Sdílení zkušeností a příklady dobré praxe.

ČG: Mateřské školy – Co na škole proběhlo dobře?

V případě mateřských škol často u tématu **čtenářské pregramotnosti** zaznívalo, že se jedná o **součást školního vzdělávacího programu (ŠVP)** a že to MŠ běžně při své činnosti dělají. Důraz klade vedení MŠ na rozvoj řeči u dětí. Některé MŠ spolupracují s externími logopedy, jiné MŠ uváděly, že pedagogové byli proškoleni v logopedii a provozují v MŠ logopedické chvílky. Podobně jako v rámci minulých dotazování bylo nejčastěji uváděno, že v MŠ pracují s knihou, rozvíjejí slovní zásobu a komunikaci, čtou dětem, spolupracují s knihovnou, nakupují knihy, účastní se DVPP k rozvoji čtenářské pregramotnosti. Pořádání různých besídek a vystoupení bylo v minulých letech omezeno kvůli opatřením proti covid, ale obecně tyto aktivity MŠ zařazují mezi aktivity k rozvoji čtenářské pregramotnosti a letos již opět probíhají. Čtenářskou pregramotnost MŠ rozvíjejí také pomocí používání tabletů, interaktivních tabulí a magic boxu.

ČG: Mateřské školy – V čem byla škola úspěšná?

V mateřské škole je ještě obtížnější hovořit o úspěchu v rozvoji čtenářské pregramotnosti, než je tomu u základních škol a rozvoje čtenářské gramotnosti. Také zde zůstávají odpovědi podobné jako dříve, a to spolupráce s knihovnou, vlastní knihy v MŠ, práce s knihou, vystupování na akcích, rozvoj spolupráce s externím logopedem a psychologem či speciálním pedagogem z poradny (přijede do MŠ, takže rodiče nemusí dojíždět) a bezproblémový přechod dětí do ZŠ.

ČG: Mateřské školy – V čem by se škola mohla zlepšit?

Problematika **dostupnosti logopedické péče** přímo do MŠ, aby rodiče nemuseli s dětmi dojíždět do K. Varů na logopedii, stále trvá. Zejména pro sociálně slabší rodiny z obcí vzdálenějších od K. Varů je problematické dojíždění za logopedií. Jen některé školy mají zajištěny návštěvy logopedů přímo v MŠ. Dále pak některé MŠ by uvítaly větší spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou.

MŠ by rovněž uvítaly větší zapojení rodičů, aby dětem více doma četli. Také by se hodily semináře na rozvoj čtenářské pregramotnosti, ale zejména pro malé MŠ je obtížné účastnit se vzdělávání z důvodu nutnosti zajistit zástup (suplování).

ČG: Mateřské školy – V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

Zůstává jako problém (zejména u malotřídních MŠ) dostupnost DVPP z důvodu zajištění suplování. Také finanční prostředky z ONIV na zajištění vzdělávání jsou malé. MŠ by rovněž uvítaly větší zapojení rodičů, aby dětem více doma četli a aby se věnovali s dětmi logopedickému cvičení, nestačí jen to, co dělají v MŠ, ale je potřeba spolupráce s rodiči. Vhodná by byla větší dostupnost logopedické péče, do některých MŠ dojíždí externí logoped a do některých ne. Také by byla přínosná větší provázanost s pedagogicko-psychologickou poradnou.

2.2 Matematická gramotnost a rozvoj potenciálu každého žáka

Také v případě matematické gramotnosti byly kladeny ředitelům škol stejné otázky jako u čtenářské gramotnosti.

MG: Základní školy – Co ve škole proběhlo dobře?

Nejčastější odpovědi na otázku „co ve škole proběhlo dobře“ u matematické gramotnosti na základních školách ukazuje následující tabulka.

Matematická gramotnost – odpověď na otázku „Co na škole proběhlo dobře?“

Učitelé se účastní DVPP k rozvoji matematické gramotnosti, vč. vzdělávacích aktivit v MAP II.

Propojování mezi předměty, propojování ČG a MG, důraz na využití matematiky v běžných situacích, projektové dny.

Škola používá názorné pomůcky a má dobré vybavení.

Škola používá prvky Hejného matematiky.

Žáci jsou úspěšní v přijímacích zkouškách na střední školy, škola má hodiny matematiky navíc (např. volitelný předmět jako příprava na přijímací zkoušky, využití disponibilních hodin), škola půlí některé hodiny matematiky.

Účast v matematických soutěžích a olympiádách.

V další odpovědích jsme zaznamenali například: individuální přístup k žákům se SVP, rozvoj finanční gramotnosti, spolupráce s jinými ZŠ, kluby zábavné logiky ze šablon, doučování, rozvoj robotiky, práce s motivací, využití metody ABAKU.

U klubu zábavné logiky a deskových her ze šablon dochází v některých případech k tomu, že klub už nepokračuje po skončení financování z OP VVV.

V případě Hejného matematiky platí, že pokud ji školy používají, tak jen vybrané prvky a obvykle jen na prvním stupni ZŠ.

MG: Základní školy – V čem byla škola úspěšná?

Ředitelé základních škol v případě matematické gramotnosti otázku „V čem byla škola úspěšná?“ často nechávali bez odpovědi, obtížně se hodnotí úspěch v této oblasti nebo přímo úspěch nevidí. Přibližně polovina škol úspěch v matematické gramotnosti nedefinovala.

Nejčastěji se v odpovědích objevovala účast v soutěžích a olympiádách. Dále pak práce s žáky se SVP k rozvoji matematické gramotnosti, doučování a kroužky, úspěch u přijímacího řízení na střední školy.

MG: Základní školy – V čem by se škola mohla zlepšit?

Nejčastější odpovědi uvádíme v tabulce. V této otázce se odpovědi často shodovaly a ředitelé uváděli podobné záležitosti, ve kterých by se škola mohla zlepšit.

Matematická gramotnost odpověď na otázku „V čem by se škola mohla zlepšit?“

Posílit kvalifikovanost pedagogů (aprobovaní pedagogové matematiky chybí nebo půjdou do důchodu).

Posílit u žáků rozvoj matematických představ a logického myšlení, ale zároveň vyvážit se znalostmi a drilem (např. násobení z paměti).

Posílit metody práce v matematice.

Jak učit individuálně v heterogenní třídě o 30 žácích?

Zlepšit úspěšnost v testování a přijímacích zkouškách z matematiky.

Rozvíjet finanční gramotnost a matematiku v praxi.

Na druhém stupni ZŠ dochází k propadu motivace a znalostí žáků.

MG: Základní školy – V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

Nejčastější odpověď se vztahovala k potřebě získat aprobované pedagogy.

Matematická gramotnost – odpověď na otázku „V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?“

Získat aprobovaného učitele matematiky.

Jak motivovat žáky (zejména na druhém stupni ZŠ).

Stabilnější finanční podpora: v personální oblasti, na exkurze a mimoškolní aktivity, na DVPP (v ONIV nejsou finance na DVPP).

Náměty na rozvoj logického myšlení.

Více prakticky a zážitkově koncipovat výuku matematiky.

Jak naučit žáky násobení z paměti.

Naučit žáky učit se.

MG: Mateřské školy – Co na škole proběhlo dobře?

V případě mateřských škol často u tématu **matematické pregramotnosti** bylo řečeno, že se jedná o **součást školního vzdělávacího programu (ŠVP)** a že to MŠ běžně při své činnosti dělají. Odpovědi byly velmi podobné jako v minulých letech.

Matematická pregramotnost – odpověď na otázku „Co na škole proběhlo dobře?“

Využívají her a běžných činností k rozvoji matematické pregramotnosti (např. hra na obchod, v rámci pohádek, v rámci her venku, v rámci pracovních listů).

Pracují dle RVP a ŠVP: číselná řada, matematické operace, pojmy více a méně, geometrické tvary.

Využívají nabídku DVPP, zapojení do různých programů a projektů.

V MŠ jsou k dispozici pomůcky, existuje pestrá nabídka pomůcek.

Využití ICT (multiboardy, interaktivní tabule, tablety).

MG: Mateřské školy – V čem byla škola úspěšná?

V mateřské škole je obdobně jako u čtenářské pregramotnosti obtížné hovořit o úspěchu. Odpovědi zůstávají podobné jako v minulých letech.

Oproti minulým letům už MŠ neuvádí zapojení do Malé technické univerzity, tento program měly MŠ zdarma z projektu Implementace Krajského akčního plánu v Karlovarském kraji.

MŠ často uvádějí jako úspěch bezproblémový přechod dětí do ZŠ, ale zároveň z některých MŠ zaznívá, že nemají informace o adaptaci a vzdělávání dětí v ZŠ, také by uvítaly větší spolupráci se ZŠ.

Matematická pregramotnost – odpověď na otázku „V čem byla škola úspěšná?“

Příprava na školu a přechod dětí do školy je bezproblémový z hlediska matematické gramotnosti.

Využití ICT (multiboardy, interaktivní tabule, tablety).

Děti se přirozeně seznamují s matematickými pojmy, baví je to.

MG: Mateřské školy – V čem by se škola mohla zlepšit?

Jako potřeby ke zlepšení v oblasti matematické pregramotnosti se u MŠ vyskytlo (jedná se o odpovědi s ojedinělým výskytem, často odpovědi nebyly uvedeny): účastnit se DVPP a získat nové metodiky, seznámit děti s praktickými činnostmi, rozvíjet manipulační činnosti, zlepšit u dětí logické myšlení, zaměřit se více na finanční gramotnost, zlepšit znalost geometrických tvarů. Jedna MŠ uvedla, že musela snížit nároky, protože děti se mění a mají menší soustředěnost a nejsou motivované.

MG: Mateřské školy – V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

U této otázky u MŠ často nebyly uvedeny odpovědi. Vícekrát se objevilo, že by MŠ uvítaly větší spolupráci se ZŠ. Dále pak ojediněle zaznělo: DVPP a tipy na rozvoj matematické pregramotnosti, finance na nákup pomůcek, zaměstnání asistentky pedagoga. Rovněž se objevila potřeba, aby odborníci z poraden dojížděli do MŠ a viděli děti v přirozeném prostředí, neboť v MŠ dochází k nárůstu počtu dětí se SVP a MŠ potřebují poradit, jak s nimi pracovat.

2.3 Rozvoj potenciálu každého žáka v jiných oblastech (dopady covidu, vzdělávání dětí a žáků z Ukrajiny, předčasné odchody ze vzdělávání)

Dle dokumentu „Postupy MAP III“, které jsou závazné pro realizaci projektu, se má zjišťovat obecně rozvoj potenciálu každého žáka v jiných oblastech pomocí stejných podotázek, jako u čtenářské a matematické gramotnosti:

- Co ve škole proběhlo dobře?
- V čem byla škola úspěšná?
- V čem by se škola mohla zlepšit?
- V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

V aktuálním dotazování ve školním roce 2022/2023 se realizační tým projektu MAP rozhodl pro zaměření této oblasti na aktuální témata: dopady covidu, vzdělávání dětí a žáků z Ukrajiny, předčasné odchody ze vzdělávání.

Rozvoj potenciálu každého žáka: Základní školy – Co na škole proběhlo dobře?

Nejčastější odpovědi jsou uvedeny v tabulce.

Rozvoj potenciálu každého žáka – odpověď na otázku „Co na škole proběhlo dobře?“

Zvýšení digitálních kompetencí.

Integrace žáků z Ukrajiny proběhla v rámci možností dobře.

Doučování.

Prevence předčasných odchodů ze vzdělávání, komunikace s rodinami, v případě propadnutí umožňuje škola prodloužení docházky ke splnění 9. ročníku ZŠ.

Předčasné odchody ze vzdělávání ve škole téměř nebo vůbec nejsou.

Individuální přístup v heterogenních třídách, hledání talentu každého žáka, všestranný rozvoj nadání.

Skoro všichni ředitelé základních škol se shodli na tom, že v nějaké míře došlo ke **zvýšení digitálních kompetencí**. Školy nadále používají některé IT nástroje, např. MS Teams, Google Classroom, Edupage a Bakaláři. Některé školy využívají videokonference k poradám pedagogů, výhoda to je rozhodně u škol s více pracovišti. Některé školy uvedly, že prostřednictvím videokonference připojí dlouhodobě nemocného žáka do hodiny. Také bylo uvedeno, že komunikace s rodiči se více systematizovala a jsou používány například všechny funkcionality v Bakalářích. Toto lze hodnotit jako pozitivní dopad doby covidu.

Integrace žáků z Ukrajiny probíhá dle vyjádření ředitelů základních škol v rámci možností dobře. Často ředitelé chválili žáky z Ukrajiny a jejich rodiny za přístup ke vzdělávání, např. „*měli jsme kliku na dobré žáky*“. Někdy ale ředitelé uváděli, že by bylo lepší, kdyby žáci měli nejprve intenzivní kurz češtiny a až potom šli do českých škol.

Předčasné odchody ze vzdělávání se týkají základních škol se druhým stupněm. Na téměř polovině škol předčasné odchody ze vzdělávání nejsou nebo jen opravdu výjimečně. V ostatních případech ředitelé sdělili, že probíhá prevence, snaží se komunikovat s rodinami, nabízejí doučování a v případě propadnutí škola obvykle povoluje prodloužení docházky ke splnění 9. ročníku ZŠ.

Mezi odpověďmi se také objevilo, že školy dbají na rozvoj talentu každého žáka, snaží se rozvíjet to, co žákům jde a podporovat všestranný rozvoj nadání. Některé školy mají nepovinné domácí úkoly, někde je neznámují a někde si žák může splněním domácího úkolu zlepšit známku. Smyslem nehodnocení domácích úkolů je, že škola nemůže hodnotit něco, co nemá pod kontrolou, neví, jaké má žák doma podmínky.

Rozvoj potenciálu každého žáka: Základní školy – V čem byla škola úspěšná?

Zde jsou odpovědi podobné jako u předchozí otázky (co na škole proběhlo dobře). Jako pozitivní dopad covidu je uváděn všeobecný rozvoj digitálních dovedností. Školy se věnují individuálnímu pokroku každého žáka, dbají na rozvoj potenciálu každého žáka a také se věnují nadaným žákům.

Doba covidu měla vliv na změnu v uvažování o domácích úkolech a jejich známkování, část škol od hodnocení domácích úkolů ustupuje.

V případě prevence předčasných odchodů ze vzdělávání některé školy dbají na to, aby žáci vůbec nepropadali.

Dále zaznívalo: pomoc ukrajinským rodinám, důraz na sebehodnocení, aktivizační a inovativní metody, klima třídy, vznik plnohodnotného školního poradenského pracoviště, tandemové vyučování, škola se finančně snaží vyjít rodičům maximálně vstříc a pro zřizovatele je prioritou udržení malé školy na venkově. V souvislosti s implementačními aktivitami projektu MAP Karlovarsko II zazněla pochvala programů „Putování krajem živých vod“, neboť se jich mohou zúčastnit všechny děti/všichni žáci bez ohledu na sociální situaci rodiny.

Rozvoj potenciálu každého žáka: Základní školy – V čem by se škola mohla zlepšit?

Zde se objevovaly negativní dopady doby covidu, které se promítly do málo zafixovaného učiva, problémy s motivací a soustředěností žáků a vztahů ve třídě. Např. „šikovné děti se naučily samostatnosti, lenivé ještě víc zlenivěly“.

Další skupina problémů se týká nedostatku pedagogů a dalších profesí potřebných ve školství.

Rozvoj potenciálu každého žáka – odpověď na otázku „V čem by se škola mohla zlepšit?“

Je problém s motivací, soustředěním a doháněním učiva, chybí zafixování probraného učiva.

Je problém se vztahy ve třídě, byly nabourány sociální vztahy mezi žáky.

Zlepšit kvalifikovanost pedagogů (pedagogové některých aprobací nejsou).

Škola potřebuje speciálního pedagoga, psychologa a etopeda, ale tyto profese nejsou.

Ojediněle se také objevilo, že škola nevyužila dotaci z NPO na doučování nebo měla problém s dočerpáním této dotace, protože učitelé a žáci už to nezvládají kapacitně (dojíždění, kroužky apod.).

Rozvoj potenciálu každého žáka: Základní školy – V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

Nejčastější odpovědi se týkaly systému nastavení vzdělávání žáků z Ukrajiny, konkrétně:

- Některé ukrajinské rodiny dítě do základní školy zapíší, ale pak preferují ukrajinskou on-line výuku.
- Je potřeba terénních pracovníků se znalostí ukrajinského jazyka, aby rodinám vysvětlili pravidla českého systému.
- Škola s velkým podílem žáků z Ukrajiny nestihla objednávku učebnic u Kellnerovy nadace. Dar musel škole nejprve schválit zřizovatel, a potom už učebnice nebyly k dispozici.
- Je málo adaptačních koordinátorů, resp. finanční prostředky na adaptační koordinátory z NPI byly brzy vyčerpány.
- Škola by potřebovala ukrajinskou asistentku pedagoga, ale za plat, který jí může nabídnout, nikoho nesežene, průmyslové podniky ve městě platí lépe.

- Stát financuje jen přímou pedagogickou činnost u jazykové přípravy žáků s OMJ, nefinancuje nepřímou pedagogickou činnost. Škola na to nemá dostatek prostředků z PHmax.
- Žáci z Ukrajiny měli mít nejprve intenzivní jazykový kurz a až potom jít do českých škol.

Školy, které mají **předčasné odchody ze vzdělávání**, uvádějí, že problémem jsou **sociálně slabé rodiny**, kde není vztah ke vzdělávání, není zde motivace, děti nevidí, že by rodiče pracovali. Svou roli hraje také nastavení systému sociálních dávek, kdy se rodinám ekonomicky nevyplatí, aby žák pokračoval ve vzdělávání na učitelišti.

Další oblast se týkala obecně systému financování škol:

- Obecně je špatně, že financování škol je řešeno přes projekty, je to administrativně náročné a není kontinuita.
- Jsou sice finanční prostředky v rámci dotačních výzev, ale nejsou lidi na administrativu a práci v projektech.

Jako negativní dopady covidu lze stejně jako v předchozí otázce uvést, že žáci zlenivěli. Školy by uvítaly tipy na práci v heterogenní třídě a podporu motivace u žáků. Někdy se dopad doby covidu projevuje také v horší fyzické zdatnosti žáků. Školy by rovněž ocenily pomoc v oblasti krizové intervence a práce s agresivním žákem. Například došlo k situaci sebepoškozování žáka, škola potřebovala žáka urgentně poslat k psychologovi, ale termín byl až za půl roku. Přibývají hospitalizace dětí z důvodu pokusu o sebevraždu, v době před covidem tomu nebylo v tak velkém rozsahu.

Chybí pedagogové určitých aprobací, školní psychologové, sociální pedagogové a etopedi. Některé školy hledaly dlouho rovněž i pracovníky na pozice v úklidu a školní jídelně.

Na některé školy dopadla také energetické krize, došlo ke násobnému zvýšení záloh za energie a vyskytly se obavy, kdo to zaplatí.

Mateřské školy – rozvoj potenciálu každého dítěte

I v případě mateřských škol jsou patrné dopady doby covidu. Mezi pozitivní lze uvést, že MŠ dbají více na hygienu a zůstala nastavena přísnější hygienická pravidla. Některé MŠ nepociťují dopady covidu, vše se vrátilo do starých kolejí.

Jako negativní dopady covidu MŠ uváděly:

- Někteří rodiče i nadále posílají do MŠ zjevně nachlazené děti.
- Jsou narušené mezilidské vztahy, mezi dospělými se projevuje únava a neochota, u dětí je rovněž patrné, že jsou narušené vztahy.
- Nedělá se tolik akcí jako před covidem.
- Rodiče se obávali uzavření škol a žádali o odklad povinné školní docházky, i když to děti nepotřebovaly.

V oblasti vzdělávání dětí z Ukrajiny některé MŠ sdělily, že děti rozdělily do více tříd, aby komunikovaly s českými dětmi. Některé MŠ by potřebovaly rodilí mluvčí do tříd k ukrajinským dětem, ale nedosáhly na podmínky dotace. Rovněž některé MŠ narazily na rozdílné pochopení pravidel a významu předškolního vzdělávání u nás a na Ukrajině a neochotě ukrajinských rodin respektovat česká pravidla.

Některé MŠ řeší kapacitní problémy. V některých lokalitách došlo ke zřízení přípravných tříd v ZŠ, jinde by to MŠ uvítaly, aby děti s odkladem nezabíraly kapacitu v MŠ a navštěvovaly raději přípravné třídy.

Speciální vzdělávací potřeby se nově objevují už i u dětí v MŠ. Vedení MŠ by uvítalo lepší spolupráci s pedagogicko-psychologickou poradnou. Bylo by vhodné, kdyby odborníci jezdili přímo do MŠ a viděli děti v přirozeném prostředí.

2.4 Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol

Jedná se o nové téma, které bylo dle „Postupů MAP III“ zjišťováno u škol. V polostrukturovaných rozhovorech jsme se zaměřili na další vzdělávání pedagogických pracovníků, strategický plán rozvoje školy a koncept dalšího vzdělávání pedagogů, chybějící profese a revizi RVP ZV (tzv. malá revize v oblasti informatiky).

Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol: Základní školy – Co na škole proběhlo dobře?

Většina škol má zpracovanou nějakou formu **strategického rozvojového dokumentu** nad rámec ŠVP. V některých případech se jedná o roční plán. Někdy je definováno určité zaměření nebo cíl pro daný školní rok, čemu se chce škola věnovat a tomuto zaměření pak odpovídá i výběr DVPP. Někteří ředitelé uváděli, že do tvorby či vyhodnocení plánu rozvoje školy jsou aktivně zapojeni všichni pedagogové, neboť je důležité, aby souzněli s plánem rozvoje a rozuměli mu. Jen několik málo základních škol samostatnou koncepci rozvoje nemá, protože zaměření a směřování školy je uvedeno v ŠVP, aktualizace bude případně provedena až dle nového RVP ZV.

Většina škol má v nějaké formě zpracovanou koncepci dalšího **vzdělávání pedagogických pracovníků**. Často ředitelé uváděli, že pořádají DVPP pro celou sborovnu a pak si ještě každý pedagog vybírá alespoň jedno školení dle vlastního zaměření. DVPP slouží k prohloubení specializace, koresponduje s cíli školy pro daný školní rok, je chápáno jako přirozená součást práce učitele. Někteří ředitelé dále uváděli další inspirativní podrobnosti k DVPP:

- Ve škole probíhají vzájemné náslechy a hospitace.
- Vzdělávání se týká i nepedagogických pracovníků školy.
- Účast na DVPP je jedním z kritérií pro přidělování odměn.
- Škola využívá podporu z projektu SYPO pro začínající pedagogy.

Další odpovědi se týkaly:

- Někteří pedagogové školy studují pro doplnění kvalifikace.
- Aktuálně škole nechybí pedagogové, daří se doplňovat po odchodech do důchodu novými nástupy.
- Vedení školy chce, aby si učitelé sami stanovili cíle na rok.
- Škola bere na praxe studenty pedagogických fakult.
- Škola se chce zaměřit hlavně na kompetence.
- Proběhla revize RVP ZV v oblasti informatiky a škola pořídila robotické pomůcky.

Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol: Základní školy – V čem byla škola úspěšná?

Kromě informací uvedených výše u otázky „co ve škole proběhlo dobře“ lze uvést:

- Škola má vlastní školní poradenské pracoviště.
- Ve škole působí speciální pedagog.
- Ve škole funguje systém uvádějícího učitele.
- Některé hodiny jsou půlené.
- Škola dbá na individualizaci práce s žáky.
- Ve škole funguje tandemová výuka.
- Sdílení informací mezi pedagogy probíhá přes MS Teams.
- Probíhají adaptační pobyty, školy v přírodě a lyžařské kurzy.
- Distanční výuka posunula pedagogy v používání IT.
- Dobře funguje spolupráce mezi pedagogy a asistenty pedagoga.
- Dobře funguje spolupráce mezi MŠ a ZŠ v rámci jedné organizace.
- Škola má navázanu dlouhodobou spolupráci se školou v zahraničí díky programu Erasmus+.
- Ve škole funguje školní parlament.
- Žáci mají vše zdarma, udržení školy je pro obec prioritou.

Zaznamenali jsme také pozitivní zpětnou vazbu na implementační aktivity MAP Karlovarsko II v předchozích letech:

- Škola vytvořila školní parlament na základě poznatků z kurzu podnikavosti.
- Programy typu „Putování krajem živých vod“ umožňují, aby se zúčastnili všichni žáci (všechny děti).
- Škola využívá poznatky ze seminářů MAP na téma diverzifikovaná třída.

Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol: Základní školy – V čem by se škola mohla zlepšit?

Není překvapením, že na školách **chybí pedagogové** nebo v brzké budoucnosti budou chybět kvůli odchodům do důchodů. Nejčastěji se jedná o pedagogy aprobací matematika, fyzika a chemie. Dále pak na některých školách chybí nebo budou chybět také učitelé českého jazyka, cizích jazyků, biologie, informatiky, zeměpisu, hudební výchovy a prvního stupně. Nejvíce nedostatkovi jsou **aprobovaní učitelé matematiky**, ty postrádá 9 základních škol z 33.

Dále by školy potřebovaly **školního psychologa** (tuto potřebu uvedlo 8 škol), **speciálního pedagoga** (7 škol) a **sociálního pedagoga** (2 školy). Tyto profese ovšem na trhu práce nejsou. Některé školy měly na tyto pozice zaměřené projekty šablon, ale nepodařilo se najít uchazeče.

Z dalších chybějících profesí se ojediněle objevovalo, že škola potřebuje školníka, uklízečku, kuchařku, IT správce, asistenta pedagoga, ukrajinskou asistentku.

Některé školy, která nemají strategický rozvojový dokument, jej chtějí v budoucnu pořídit. Některé školy, které tento dokument mají, budou v budoucnu pracovat na jeho aktualizaci.

Několik škol si také stěžovalo na skutečnost, že u nich dochází k odlivu žáků směrem do větších měst.

Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol: Základní školy – V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

Nejvíce školy potřebují pomoci s řešením chybějících pedagogů, psychologů, speciálních pedagogů a dalšího personálu. Dále se jedná o finance, zejména málo prostředků v ONIV (ostatní neinvestiční výdaje). Školy by také uvítaly změnu v systému přípravy budoucích pedagogů tak, aby měli více praxe a byli lépe připraveni na realitu školy.

Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol – odpověď na otázku „V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?“

Škola potřebuje doplnit kvalifikované pedagogy (aktuálně chybí nebo budou chybět po odchodech do důchodů).

Škola potřebuje školního psychologa, speciálního pedagoga, sociálního pedagoga, etopeda atd., ale tyto profese na trhu práce nejsou.

Je málo finančních prostředků v ONIV, to se negativně promítá například do možnosti školy zajistit DVPP a dopravu na plavání.

Pomohla by změna systému přípravy budoucích pedagogů (více praxe, lepší příprava na realitu).

Dále se objevovaly podněty týkající se nárůstu žáků s poruchami učení a chování. Školy potřebují poradit, jak pracovat s těmito žáky, ale poradny nemají volné kapacity a s některými rodiči je obtížná spolupráce.

Dále zaznělo:

- Šablony jsou moc složité pro malé školy.
- Chybí logopedi.
- Více finančních prostředků na adaptační koordinátory pro žáky s odlišným mateřským jazykem.
- Aby někdo převzal od vedení školy správu nemovitostí.
- Změna systému financování asistentů pedagoga bude mít negativní vliv, protože dojde ke snížení počtu asistentů pedagoga tam, kde jsou potřeba.
- Škola neví, z čeho bude financovat asistenty po skončení projektu šablon.

Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol: Mateřské školy – Co na škole proběhlo dobře?

Mateřské školy většinou mají nějaký koncept nebo roční plán dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Vzdělávání bývá zaměřeno na pedagogickou diagnostiku, logopedickou prevenci, speciální pedagogiku, individualizaci, bezpečnost a první pomoc. Vzdělávají se také kuchařky v tématu zdravého školního stravování.

Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol: Mateřské školy – V čem byla škola úspěšná?

Nad rámec poznatků v otázce „Co ve škole proběhlo dobře?“ lze uvést fungování asistentů pedagoga v MŠ, práci s dětmi se SVP a rozvoj pohybu u dětí (např. děti jsou často venku, MŠ využívá tělocvičnu ZŠ).

Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol: Mateřské školy – V čem by se škola mohla zlepšit?

Některé MŠ nemají zpracovaný plán rozvoje školy, přičemž některé školy by si jej pořídily, kdyby to bylo nutné například kvůli projektům šablon. Jiné školy ale neplánují využití šablon, a proto takový dokument neshledávají nutným, když jej dosud neměly.

Dále zaznívalo, že je potřeba zlepšit dostupnost logopedické péče. Rovněž také zlepšit spolupráci s poradenskými zařízeními tak, aby diagnostika školní zralosti byla rodičům dostupnější.

Některé MŠ uváděly, že jim budou brzy chybět pedagogové kvůli odchodům do důchodu nebo že již aktuálně nemají možnost zástupu za nemocné učitelky.

Podpora pedagogických, didaktických a manažerských kompetencí pracovníků škol: Mateřské školy – V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

Narůstá počet dětí s poruchami učení a chování a projevuje se to již v MŠ. Školy by proto uvítaly lepší spolupráci s poradenskými zařízeními, ideálně tak, aby odborníci dojížděli do MŠ a viděli děti přímo v přirozeném prostředí.

Dále zaznívalo, že jsou malé finanční prostředky z ONIV, je tak problém s financováním DVPP. V případě malých škol je rovněž problém se zastupitelností v případě účasti na DVPP.

Bylo by vhodné, kdyby vedení mateřských škol ubyla práce s administrativou a vedení mělo také více času na práci s dětmi. Také by byla vítána jednotná a jasná informovanost ze strany MŠMT.

Negativně byla hodnocena také změna podmínek v kvalifikačních požadavcích u personální podpory v šablonách.

2.5 Další potřeby rozvoje školy

V případě oblasti otázek na další potřeby rozvoje školy jsme se zaměřili zejména na tvrdé faktory, např. rekonstrukce, vybavení a spolupráci se zřizovatelem v oblasti investic a investičních projektů.

Další potřeby rozvoje školy: Základní školy – Co na škole proběhlo dobře?

Ohledně dalších potřeb rozvoje školy v případě otázky „Co na škole proběhlo dobře?“ školy často zmiňovaly projekty na odborné učebny realizované z IROP v programovém období 2014 – 2020. Dále pak různé drobné opravy a rekonstrukce, pořízení vybavení a zajištění bezbariérovosti. Tyto investiční projekty probíhají ve spolupráci se zřizovatelem nebo zcela v režii zřizovatele.

Další potřeby rozvoje školy: Základní školy – V čem byla škola úspěšná?

Nejčastěji byly uváděny již proběhlé investiční projekty, rekonstrukce školy, spolupráce se zřizovatelem a pořízení ICT.

Další potřeby rozvoje školy: Základní školy – V čem by se škola mohla zlepšit?

Potřeby se týkají dalších investic a oprav.

Další potřeby rozvoje školy: Základní školy – V čem škola potřebuje pomoci, aby se mohla zlepšit?

Školy by často potřebovaly další investiční projekty, naráží to ale na různé komplikace a problémy:

- Škola nebo zřizovatel nemají dostatek finančních prostředků na rozsáhlejší investiční projekty.
- Dotační pravidla neumožňují financování konkrétních potřeb škol nebo jsou pravidla nevhodně nastavena.

V některých případech školy nemohou vyhovět podmínce bezbariérovosti v IROP, protože budova školy je památkově chráněná a neexistuje vhodné řešení k zajištění bezbariérovosti a zároveň vyhovění památkové ochraně.

Objevilo se také, že poskytovatel internetu v dané lokalitě není schopen garantovat splnění takových podmínek, které požaduje standard konektivity MŠMT.

Někteří ředitelé škol by také uvítali, kdyby někdo převzal starost o správu budov.

Další potřeby rozvoje školy: Mateřské školy

V případě mateřských škol se řeší hlavně opravy a drobnější investice. Záměry ve strategickém rámci MAP mají jen 3 mateřské školy, protože dotační podmínky IROP nevyhovují potřebám.

Pro zajímavost uvádíme stavbu nového pavilonu MŠ financovanou zřizovatelem mimo dotační prostředky.

2.6 Základní umělecké školy

Na území realizace projektu se nachází 8 základních uměleckých škol, z toho ve dvou případech se jedná o sloučenou základní a základní uměleckou školu pod jedno RED IZO. V rámci polostrukturovaných rozhovorů jsme se zaměřili na specifika vzdělávání žáků v základních uměleckých školách a potřeby rozvoje základních uměleckých škol.

Základní umělecké školy jsou lokalizovány v Karlových Varech (dvě samostatné organizace), Nejdku, Toužimi, Nové Roli, Žluticích, Teplé a Bečově nad Teplou. Rozhovory byly vedeny se všemi řediteli kromě ZUŠ Toužim.

Podobně jako u základních škol platí i v případě základních uměleckých škol, že doba covidu pomohla ke zlepšení v užívání IT. Některé ZUŠ využívají například MS Teams pro sdílení informací pedagogů nebo Google Classroom pro domácí úkoly.

Mezi úspěchy základních uměleckých škol patří koncerty a vystoupení, spolupráce se zahraničními školami a uplatnění absolventů v uměleckých oborech středních škol a konzervatoří.

Některé školy by potřebovaly znovu namotivovat pedagogy a posílit spolupráci uvnitř pedagogického sboru, to je negativní dopad doby covidu. Některé školy vidí jako problém, že žáky nebaví hudební nauka a přemýšlejí, jak ji vyučovat více atraktivně.

Většina škol by potřebovala provést opravy a rekonstrukce a modernizovat vybavení. Někde je vše zajištěno ze strany zřizovatele, ale všechny školy nemají takový servis.

Objevila se také potřeba, aby šablony obsahovaly větší výběr možností pro základní umělecké školy a že systém šablon je potřeba zjednodušit.

3 Specifické otázky MAP Karlovarsko III

V rámci strukturovaných rozhovorů s řediteli škol byly zařazeny specifické otázky v projektu MAP Karlovarsko III. V polostrukturovaných rozhovorech ve školním roce 2022/2023 jsme se aktuálně zaměřili otázku dobrovolnosti druhého cizího jazyka a na kapacity škol.

3.1 Kapacity škol

Byla porovnávána rejstříková kapacita školy a skutečný počet žáků k 30. 9. 2018, k 30. 9. 2020 a k 30. 9. 2022. Ředitelé škol byli požádáni o komentář k využití kapacity školy, zda odpovídá rejstříková kapacita teoreticky možnému maximálnímu počtu žáků umístitelných do budovy školy a jaký je dlouhodobý trend v počtu žáků na škole.

Základní školy – kapacity škol

Skutečnost, že základní školy na Karlovarsku jsou velmi rozdílné, ilustruje např. fakt, že **největší rejstříková kapacita školy je 750 žáků a nejmenší je 18 žáků**. Skutečný počet žáků k 30. 9. 2018 byl nejvíce 613 žáků a nejméně 8 žáků na základní škole. K 30. 9. 2020 bylo nejvíce 628 žáků a nejméně 11 žáků na jedné škole. A k 30. 9. 2023 bylo nejvíce 650 žáků a nejméně 7 žáků na základní škole.

Využití kapacit se pohybovalo od téměř 100 % po 13 % ve školním roce 2019/2020 a 18 % ve školením roce 2020/2021. Ve školním roce 2022/2023 jsou počty žáků základních škol ovlivněny příchodem žáků z Ukrajiny, dvě školy mají zcela naplněnou kapacitu a dalších 6 škol má rezervu v kapacitě menší než 5 žáků. Nejmenší využití rejstříkové kapacity je 12 %.

Obecně došlo k **nárůstu počtu žáků oproti minulým letům na většině základních škol**, důvodem je zejména příchod žáků z Ukrajiny. Některé školy dokonce dočasně navýšovaly kapacitu. V ojedinělých případech došlo k poklesu počtu žáků školy v porovnání s předchozími roky, důvodem jsou odchody žáků na školy ve větších sídlech a nepříznivý demografický vývoj v obci.

Stejně jako v celé ČR jsou nyní nejsilnější populační ročníky na konci druhého stupně základních škol.

Využití kapacit základních škol	Počet respondentů uvádějících odpověď ve školním roce 2018/2019	Počet respondentů uvádějících odpověď ve školním roce 2020/2021	Počet respondentů uvádějících odpověď ve školním roce 2022/2023
Využití kapacity je 100 % až 80 % rejstříkové kapacity	10	11	18
Využití kapacity je mezi 79 % až 50 % rejstříkové kapacity	13	14	8
Využití kapacity je pod 50 % rejstříkové kapacity	9	8	6
Nezjištěno či proměnlivé díky charakteru školy	2	1	1

Mateřské školy – kapacity škol

U mateřských škol je **největší rejstříková kapacita 860 dětí a nejmenší 23 dětí**. Největší kapacity jsou v mateřských školách zřizovaných Statutárním městem Karlovy Vary, kdy se jedná o dvě školy RED IZO, které mají ale více pracovišť pro poskytování vzdělávání.

U několika škol rejstříková kapacita neodpovídá realitě a je potřeba uvažovat nižší kapacitu. Některé MŠ již od minulého dotazování upravily svou rejstříkovou kapacitu. Využití kapacit u MŠ se na Karlovarsku pohybuje od 100 % (7 MŠ) po 48 %. V případě MŠ nejsou takové extrémně nevyužitá rejstříková kapacita jako u ZŠ. U MŠ je situace jiná než u ZŠ také ohledně míry využití kapacit, kdy naplněné kapacity MŠ vykazují zejména malé venkovské malotřídní MŠ. Roli v naplněnosti kapacit MŠ sehrála reforma financování regionálního školství. Některé MŠ, které v minulých letech fungovaly na tzv. výjimku v maximálním počtu dětí, již tuto výjimku nepotřebují, protože provoz MŠ jsou schopny financovat i při běžném počtu 24 dětí ve třídě a není nutné kvůli financování fungovat na výjimku. V některých MŠ nemůže být kapacita naplněna na 100 % kvůli vzdělávání dětí se SVP.

Využití kapacit mateřských škol	Počet respondentů uvádějících odpověď školním roce 2018/2019	Počet respondentů uvádějících odpověď školním roce 2020/2021	Počet respondentů uvádějících odpověď školním roce 2022/2023
Využití kapacity je 100 %	5	5	7
Využití kapacity je mezi 99 % a 80 % rejstříkové kapacity	15	13	12
Využití kapacity je mezi 79 % a 50 % rejstříkové kapacity	6	9	9
Nezjištěno či proměnlivé díky charakteru školy	3	2	1

Základní umělecké školy – kapacity škol

Kapacity ZUŠ se liší dle umístění školy. ZUŠ v K. Varech mají největší rejstříkové kapacity (1430 žáků a 1350 žáků). Nejmenší rejstříková kapacita ZUŠ je v Bečově nad Teplou (90 žáků), z mimo karlovarských škol je největší rejstříková kapacita ZUŠ v Nejdku (220 žáků).

Byla porovnávána rejstříková kapacita školy se skutečným počtem žáků. Základní umělecké školy na Karlovarsku mají **naplněné či téměř naplněné kapacity**, naplnění kapacity se pohybuje od 78 procent do 100 procent. V minulých letech zájem o vzdělávání v základních uměleckých školách negativně ovlivnila opatření proti nemoci covid. Nadále platí potřeba rozšiřování kapacit ZUŠ u některých škol, protože o školu je zájem, ale rozšiřování kapacit ZUŠ v Karlovarském kraji není v souladu s Dlouhodobým záměrem rozvoje vzdělávání ČR.

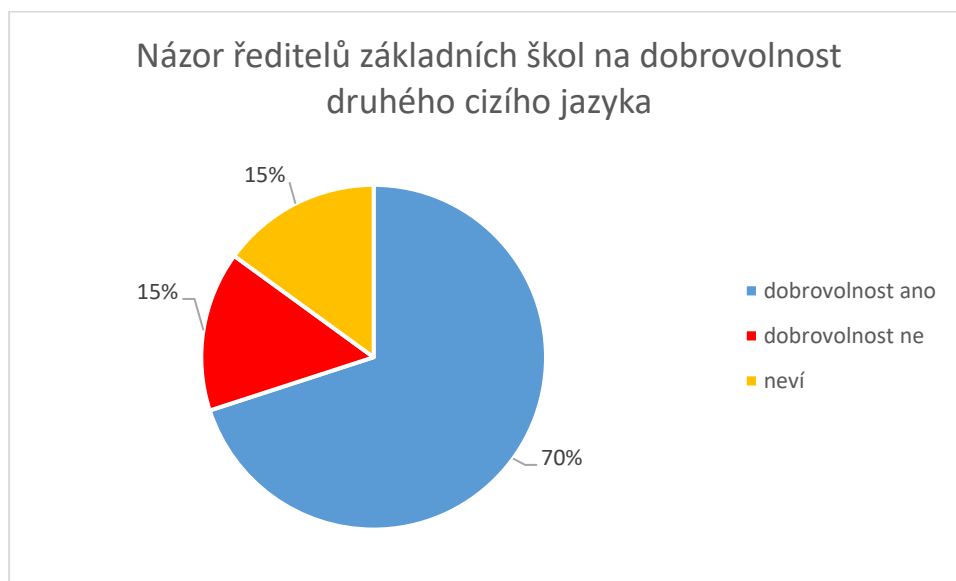
3.2 Dobrovolnost druhého cizího jazyka

Vzhledem k příhraničnímu charakteru regionu nás zajímal názor ředitelů základních škol na návrh zavedení dobrovolnosti druhého cizího jazyka v rámci revize RVP ZV.

Většina (70 %) ředitelů základních škol souhlasí s dobrovolností druhého cizího jazyka na základních školách. Zejména pro žáky se SVP by bylo vhodné, kdyby měli na výběr jiný předmět než povinný druhý cizí jazyk. V této skupině ředitelů byla shoda, že by škola měla druhý cizí jazyk nabídnout, ale neměla by to být povinnost pro žáky. Ředitelé také navrhovali, že by žáci, kteří si nevolí druhý cizí jazyk, měli rozvíjet manuální zručnost nebo se zlepšovat v angličtině jakožto prvním cizím jazyku. Dva ředitelé by jako povinný první cizí jazyk viděli raději němčinu než angličtinu, a to z důvodu možnosti dojíždět do práce do Německa z našeho regionu. Aktuálně všechny základní školy na Karlovarsku vyučují jako první cizí jazyk angličtinu.

Pouze 15 % ředitelů základních škol by zachovalo povinnost druhého cizího jazyka. Hlavní důvod spočívá v blízkosti Německa a v názoru, že by základní škola měla dát základ druhého cizího jazyka všem žákům. Někteří ředitelé vyjadřovali také obavy o budoucnost učitelů němčiny či jiného cizího jazyka, neboť by neměli jisté úvazky v případě zavedení dobrovolnosti druhého cizího jazyka.

Jednoznačnou odpověď na otázku dobrovolnosti druhého cizího jazyka nemá 15 % ředitelů škol. Rovněž se často obávali negativního dopadu na zaměstnanost učitelů druhého jazyka.

K výuce cizích jazyků na základních školách jsme v MAP Karlovarsko III provedli samostatné dotazování, jehož výsledky jsou zveřejněny na webu: https://www.mas-sokolovsko.eu/wp-content/uploads/2022/09/MAP-KV_vyuka-cizich-jazyku-na-ZS.pdf

4 Další využití zjištěných údajů

Dokument bude zaslán ředitelům všech základních, mateřských a základních uměleckých škol zapojených do projektu MAP Karlovarsko III. Dokument bude také zveřejněn na webových stránkách projektu a zveřejnění dokumentu bude komunikováno také prostřednictvím facebookového profilu projektu MAP Karlovarsko III.

Údaje a komentáře v dokumentu jsou v dokumentu anonymizovány, ale ředitelé znají situaci na své škole, tedy mohou si porovnat situaci na své škole s údaji uváděnými v dokumentu. Mohou také nalézt inspiraci pro svou další práci a rozvoj školy.

S výstupy z polostrukturovaných rozhovorů budou dále pracovat členové pracovních skupin projektu MAP Karlovarsko III. V projektu probíhá průběžná komunikace s řediteli škol, učiteli a dalšími aktéry ve vzdělávání na Karlovarsku. Díky této komunikaci můžeme představovat příklady dobré praxe, prostředkovat vzájemné kontakty, nasměrovat a pomoci s řešením otázek, které při strukturovaných rozhovorech vstaly. Výstupy jsou rovněž jedním z podkladů pro tvorbu dokumentu MAP a akčního plánu na roky 2024 a 2025.